
Brouk Pytlík docentem

Brouk Pytlík docentem

LIDOVÉ NOVINY

23.1.2012 Lidové noviny Strana 11 Názory, autor: IVO MOŽNÝ

ÚHEL POHLEDU

Máme dva tisíce profesorů a docentů jako pošťáků

Velmi kriticky se opřel soudce Nejvyššího soudu docent Vojtěch Šimíček na blogu Jiné právo do způsobu, jakým u nás probíhají habilitace. (Na jeho text upozornil článkem Pravidla kurníku a rituální habilitace (LN 16. 1.) Václav Drchal.) Poukazuje na to, že o habilitacích rozhodují často více nežli odborná kvalita uchazeče jeho přátelské styky a počet jeho publikací je brán za bernou minci bez ohledu na jejich kvalitu a původnost.

Za posledních dvacet let, kdy se budoval sbor docentů a profesorů v sociálních vědách prakticky od nuly, jsem byl často člen i předseda mnoha takových komisí, a tak o tom něco vím. Budiž mi tedy věřeno, že situace je mnohem horší, než jak ji vidí Vojtěch Šimíček. Jeho rady padnou na neúrodnou půdu a jsou pro to dobré důvody.

Habilitační a profesorské jmenovací komise jednají s vědomím, že rozhodují sice nepřímou, ale naprosto účinně o příjmech své fakulty a školy (a tedy i o svých vlastních odměnách) na mnohá příští léta. Podíl každé univerzity na rozpočtu vysokých škol je totiž dán mimo jiné i počtem habilitovaných docentů a profesorů, které má ve svých řadách. Je to jistě správné kritérium, ale když si ta škola sama docenty vyrábí, má to docela pochopitelně na habilitační řízení na ní vliv, o kterém mluví kolega Šimíček.

A je to ještě horší. Trvalé odměně za každého nového docenta či profesora by se dalo ještě odolat: čert vem ty zatracené prachy, my jsme kvalitní univerzita a nebudeme si do svých řad pouštět nedouky. Docela jiná tíseň ale nastane, když na některém oboru minulým zanedbáním či neprozíravostí klesne počet docentů pod míru potřebnou pro jeho akreditaci, třeba zčásti i proto, že výše zmíněným způsobem si škola nezajistila jejich konkurenceschopné odměňování.

A veškerá legrace pak přestává, když dojdou profesori: tam, kde nejsou, nelze akreditovat doktorandská studia a obor ztrácí právo na výchovu svého dorostu – a především ztrácí právo pořádat habilitační řízení a profesorské jmenovací oprávnění. Jeho personální obsazení a akademické kariéry začnou záviset na konkurenci, která pak diktuje, co v daném oboru kvalita vlastně znamená. V takové tísně začne komise uvažovat i o přátelském kandidátovi s kvalifikací Brouka Pytlíka.

Zajisté, i ve stávajícím zákoně je pojistka: v pětičlenných jmenovacích komisích musejí mít většinu členové z jiných univerzit či ústavů akademie. Jenže – předseda je z domovské univerzity a členy vybírá on, a v Česku platí musíme si pomáhat. Jednou projevíš pochopení pro naši situaci ty, podruhé pro vaši já. Mlčky vznikají přátelské koalice, často i ve snaze zabránit vzniku kateder spravovaných naprostými nedouky na univerzitách, které rostou jako houby po dešti – máme jich už přes 70 a všechny chtějí růst.

Jisté nároky na kvalitu by se i tak snad daly udržet, ale v systému je tzv. „slovenská trhlina“. Kandidát odmítnutý pro naprosto nepřiměřené aspirace se odebere na fakultu v některé slovenské dolině – a za týden se vrátí jako profesor. Začne si s pomocí sobě podobných jmenovat docenty sobě podobné a jde to ke všem čertům. Profesorů máme na dva tisíce (včetně těch bryzových) a docentů je už jako pošťáků. Pan prezident při podepisování dekretů už vypsal několik propisek a není se mu co divit, že dává najevo svou nevoli.

Tento stav chce nový vysokoškolský zákon reformovat. Je pro mne pozoruhodné, že právě naše nejstarší univerzita se proti němu bouří. Jak tam třeba kolegům může vadit (na rozdíl od těch, kteří jsou třeba profesory ze Sládkovičova), že se u jejich jména ocitne, z které univerzity jsou profesory, to upřímně nechápu.

Prezident při podepisování dekretů už vypsál několik propisek a není se mu co divit, že dává najevo nevoli. Tento stav chce nový zákon reformovat.